

**Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας και Πολιτισμού για το
νομοσχέδιο «Ο περί Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης (Υποχρεωτική Φοίτηση
και Παροχή Δωρεάν Παιδείας) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2024»**

Παρόντες:

Παύλος Μυλωνάς, πρόεδρος	Αντρέας Καυκαλιάς
Χρυσάνθος Σαββίδης	Χρίστος Χριστόφιας
Γιώργος Κάρουλλας	Ανδρέας Αποστόλου
Πρόδρομος Αλαμπρίτης	Αλέκος Τρυφωνίδης
Χρίστος Χριστοφίδης	

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε τέσσερις συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 7 και 27 Φεβρουαρίου και στις 6 και 13 Μαρτίου 2024. Στο πλαίσιο της εξέτασης του νομοσχεδίου κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιον της επιτροπής η Υπουργός Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, συνοδευόμενη από λειτουργούς του εν λόγω υπουργείου, εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών, του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, του Γραφείου Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, της Ένωσης Δήμων Κύπρου, της Ένωσης Κοινοτήτων Κύπρου, της Παγκύπριας Οργάνωσης Ελλήνων Δασκάλων (ΠΟΕΔ), της Παγκύπριας Συνομοσπονδίας Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων και Κηδεμόνων Δημόσιων και Κοινοτικών Νηπιαγωγείων, της Παγκύπριας Συνομοσπονδίας Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων και Κηδεμόνων Ιδιωτικών Σχολείων και του Συνδέσμου Ιδιωτικής Προσχολικής Εκπαίδευσης Κύπρου (ΣΙΠΕΚ).

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της συζήτησης του νομοσχεδίου παρευρέθηκαν επίσης τα μέλη της επιτροπής κ. Μάριος Μαυρίδης και Ανδρέας Θεμιστοκλέους, καθώς και το μη μέλος της επιτροπής κ. Αβέρωφ Νεοφύτου.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η τροποποίηση του περί Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης (Υποχρεωτική Φοίτηση και Παροχή Δωρεάν Παιδείας) Νόμου, ώστε να επεκταθεί το όριο ηλικίας εισδοχής στην υποχρεωτική προδημοτική εκπαίδευση και τα παιδιά να φοιτούν από την ηλικία των τεσσάρων ετών αντί από την ηλικία των τεσσάρων ετών και οκτώ μηνών που ισχύει σήμερα.

Ειδικότερα, η πιο πάνω επέκταση της φοίτησης παιδιών στην υποχρεωτική προδημοτική εκπαίδευση θα γίνει σταδιακά, ώστε να ολοκληρωθεί τη σχολική χρονιά 2031-2032, οπότε η φοίτηση των παιδιών θα αρχίζει από την ηλικία των τεσσάρων ετών.

Σημειώνεται ότι η ίδια ρύθμιση με άλλο νομοσχέδιο απασχόλησε ξανά την επιτροπή σε προηγούμενη σύνοδο της ίδιας βουλευτικής περιόδου και, παρ' όλο που ψηφίστηκε σε νόμο από την ολομέλεια της Βουλής, μέρος των μεταβατικών διατάξεών του, όπως διαμορφώθηκαν από την επιτροπή, κρίθηκε αντισυνταγματικό από το Ανώτατο Δικαστήριο. Σημειώνεται ότι ο νόμος αυτός εν τέλει δεν δημοσιεύθηκε και δεν τέθηκε σε ισχύ.

Στο πλαίσιο της συζήτησης ενώπιον της επιτροπής η Υπουργός Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας τόνισε την ανάγκη για άμεση ψήφιση του προτεινόμενου νόμου, δεδομένου ότι η Δημοκρατία είναι η τελευταία χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση που δεν έχει συμμορφωθεί με τη σύσταση για διετή υποχρεωτική φοίτηση στην προδημοτική εκπαίδευση. Περαιτέρω, όπως επισήμανε, η προτεινόμενη μεταρρύθμιση για επέκταση της υποχρεωτικής προδημοτικής εκπαίδευσης εμπίπτει στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 2021-2026. Όπως ανέφερε, προκειμένου να μη χαθεί οποιοδήποτε κονδύλι από το πιο πάνω αναφερόμενο σχέδιο, η Δημοκρατία ξεκίνησε διάλογο με την Ευρωπαϊκή Ένωση και πέτυχε τόσο βελτίωση του αρχικού σχεδιασμού της προτεινόμενης επέκτασης όσο και αξιοποίηση μέρους του κονδυλίου για υποδομές, επεκτάσεις και βελτιώσεις μέχρι το 2026 στα δημόσια σχολεία. Περαιτέρω, η υπουργός

τόνισε την αναγκαιότητα ψήφισης του νομοσχεδίου σε νόμο, αφού οι ρυθμίσεις του επηρεάζουν την όλη διαδικασία εγγραφής των μαθητών στην προδημοτική εκπαίδευση για τη νέα σχολική χρονιά 2024-2025. Ειδικότερα, πρέπει να παρασχεθεί στο υπουργείο ο απαραίτητος χρόνος για τον προγραμματισμό σε σχέση με τη στελέχωση των σχολικών μονάδων και τις ανάγκες που θα προκύψουν από τις επιπρόσθετες εγγραφές παιδιών.

Περαιτέρω, λόγω της εφαρμογής της προτεινόμενης μεταρρύθμισης αναμένεται να υπάρξει θετικός αντίκτυπος στα νοικοκυριά, αφού θα διευκολύνει την είσοδο στην αγορά εργασίας πληθυσμού ο οποίος τώρα είναι επιφορτισμένος με τη φροντίδα των παιδιών της ηλικίας αυτής, θα μειώσει τα μηνιαία έξοδα και θα εξασφαλίσει στα παιδιά προσχολικής ηλικίας ίσες ευκαιρίες πρόσβασης σε ποιοτικά προγράμματα εκπαίδευσης. Επιπρόσθετα, σε σχέση με το κατά πόσο υπάρχει ή όχι θετικός αντίκτυπος στα παιδιά, η πιο πάνω αξιωματούχος ανέφερε πως είναι αποδεδειγμένο ότι όσο νωρίτερα εισέρχονται τα παιδιά στο εκπαιδευτικό σύστημα τόσο καλύτερες είναι οι μαθησιακές τους επιδόσεις.

Τέλος, σημείωσε ότι οι προτεινόμενες ρυθμίσεις δεν επηρεάζουν τα προγράμματα που προσφέρονται από άλλες υπηρεσίες του κράτους, όπως είναι το πρόγραμμα επιδότησης διδάκτρων σε ιδιωτικά και κοινοτικά νηπιαγωγεία του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, με βάση το οποίο επιδοτείται η φοίτηση παιδιών ηλικίας μέχρι τεσσάρων ετών σε ιδιωτικά και κοινοτικά νηπιαγωγεία. Ειδικότερα, ποσό ύψους €7,5 εκατομ. από τα €12.225.000 του κονδυλίου του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 2021-2026 αναμένεται να διατεθεί στα ιδιωτικά νηπιαγωγεία για επιδότηση των διδάκτρων φοίτησης παιδιών μικρότερης ηλικίας από την υποχρεωτική προδημοτική εκπαίδευση. Μετά τη λήξη του πιο πάνω σχεδίου το 2026 το κράτος θα συνεχίσει την επιδότηση των διδάκτρων στα ιδιωτικά νηπιαγωγεία μέχρι την πλήρη εφαρμογή της μεταρρύθμισης τη σχολική χρονιά 2031-2032 και το κόστος αναμένεται να ανέλθει στα €28,5 εκατομ.

Η εκπρόσωπος του Γραφείου της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, καταθέτοντας τις θέσεις της επιτρόπου, δήλωσε ότι, παρ' όλο που συμφωνούν επί της αρχής με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του νομοσχεδίου, εντούτοις υπάρχουν κάποια ζητήματα τα οποία χρήζουν διευκρίνισης αναφορικά με τα ακόλουθα:

1. Την επιδότηση των παιδιών που θα φοιτήσουν σε ιδιωτικά σχολεία στο πλαίσιο της υποχρεωτικής προδημοτικής εκπαίδευσης.
2. Κατά πόσο η επιδότηση θα είναι καθολική ανεξαρτήτως εισοδηματικών κριτηρίων, ώστε να μην τίθεται θέμα διάκρισης.
3. Κατά πόσο θα παραχωρείται επιδότηση σε παιδιά που για ειδικούς λόγους δεν θα φοιτούν στην υποχρεωτική προδημοτική εκπαίδευση, ενώ με βάση την ηλικία τους έπρεπε.
4. Κατά πόσο έχει γίνει από το αρμόδιο υπουργείο αξιολόγηση [Αποτίμηση της Επίδρασης στα Δικαιώματα του Παιδιού (CRIE)] της υφιστάμενης πολιτικής πριν από την εφαρμογή της νέας πολιτικής για επέκταση της υποχρεωτικής προδημοτικής εκπαίδευσης όσον αφορά την επίδραση στα δικαιώματα των επηρεαζόμενων παιδιών.

Οι εκπρόσωποι της ΠΟΕΔ ανέφεραν ότι οι πρόνοιες του νομοσχεδίου είναι βελτιωμένες σε σχέση με τις πρόνοιες του προηγούμενου νομοσχεδίου το οποίο ψήφισε η Βουλή σε νόμο και τελικά δεν τέθηκε σε ισχύ. Ειδικότερα, όπως οι ίδιοι ανέφεραν, για την καλύτερη εφαρμογή της προτεινόμενης επέκτασης της υποχρεωτικής προδημοτικής εκπαίδευσης πρέπει μεταξύ άλλων να διασφαλιστούν τα ακόλουθα:

1. Τα διαθέσιμα κονδύλια να διατεθούν για την υλικοτεχνική υποστήριξη των δημόσιων νηπιαγωγείων.
2. Τα κοινοτικά νηπιαγωγεία να μετατραπούν σε δημόσια στις περιπτώσεις που φοιτούν σε αυτά παιδιά της υποχρεωτικής προδημοτικής εκπαίδευσης.

3. Τα δημόσια νηπιαγωγεία να στελεχωθούν σωστά διοικητικά, ούτως ώστε να καταστεί εφικτή η εφαρμογή της μεταρρύθμισης.
4. Τα κοινοτικά νηπιαγωγεία να ακολουθούν το αναλυτικό και ωρολόγιο πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας.
5. Η επιδότηση των διδάκτρων για τα παιδιά ηλικίας μικρότερης της υποχρεωτικής προδημοτικής εκπαίδευσης να καταργηθεί.
6. Η προδημοτική εκπαίδευση να διαχωρίζεται με σαφή τρόπο σε Προδημοτική Α΄ και Προδημοτική Β΄.

Οι εκπρόσωποι του ΣΙΠΕΚ ανέφεραν ότι δεν διαφωνούν με τη φιλοσοφία της προτεινόμενης ρύθμισης για την επέκταση της ηλικίας εισδοχής στην υποχρεωτική προδημοτική εκπαίδευση αλλά με τον τρόπο εφαρμογής αυτής. Ειδικότερα, όπως ανέφεραν, με την εφαρμογή της προτεινόμενης ρύθμισης είναι ορατός ο κίνδυνος τερματισμού της λειτουργίας των ιδιωτικών νηπιαγωγείων, γεγονός το οποίο θα επηρεάσει και τη φοίτηση παιδιών μικρότερης ηλικίας. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητη η οικονομική στήριξη των ιδιωτικών νηπιαγωγείων, αφού η λειτουργία τους θα καταστεί ασύμφορη λόγω της μείωσης του αριθμού των παιδιών που θα φοιτούν σε αυτά.

Στο πλαίσιο της συνέχισης της συζήτησης βουλευτές μέλη της επιτροπής ζήτησαν και έλαβαν διευκρινήσεις για διάφορα ζητήματα, που αφορούν μεταξύ άλλων την ένταξη των κοινοτικών νηπιαγωγείων στην προτεινόμενη μεταρρύθμιση και το εργασιακό καθεστώς σε αυτά, τον διάλογο που διεξήχθη με την Ευρωπαϊκή Ένωση, την εφαρμογή της μεταβατικής περιόδου των οκτώ ετών μέχρι την πλήρη εφαρμογή της μεταρρύθμισης, τα οφέλη που θα προκύψουν από τη μεταρρύθμιση, τον σχεδιασμό του υπουργείου για ανέγερση νέων τμημάτων και σχολικών μονάδων και τον αριθμό των εκπαιδευτικών που θα χρειαστεί, για να τις στελεχώσουν, τον τρόπο επιδότησης της φοίτησης, το θέμα αντισυνταγματικότητας που προέκυψε σε σχέση με την προηγούμενη τροποποίηση, τα

αναλυτικά προγράμματα, τις συνέπειες στα ιδιωτικά νηπιαγωγεία, τις συνολικές δαπάνες σε υποδομές και ανθρώπινο δυναμικό μέχρι το 2031, την επιδότηση διδάκτρων από το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας ως επέκταση του υφιστάμενου προγράμματος, την παροχή ειδικής εκπαίδευσης, την επέκταση του θεσμού του ολοήμερου σχολείου, καθώς και για τη σχολική χρονιά 2027-2028 κατά την οποία δεν υπάρχει αλλαγή στην ηλικία φοίτησης των παιδιών σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά.

Οι εκπρόσωποι του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, τοποθετούμενοι επί των ζητημάτων που τέθηκαν τόσο από τα μέλη της επιτροπής όσο και από τους εμπλεκόμενους φορείς, ανέφεραν μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Η συμφωνία του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ολοκληρώθηκε με τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργείου Οικονομικών.
2. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς του υπουργείου, για κάθε μήνα μείωσης της ηλικίας υποχρεωτικής προδημοτικής εκπαίδευσης αυξάνονται τα παιδιά που θα φοιτούν σε νηπιαγωγεία κατά 750, τα οποία θα κατανέμονται σε τμήματα των δημόσιων και κοινοτικών νηπιαγωγείων. Ειδικότερα, με βάση τις προβλέψεις που έχουν γίνει αναμένεται να δημιουργηθούν 210 νέα τμήματα, για τα οποία θα χρειαστούν 350 νέοι νηπιαγωγοί για τη στελέχωσή τους.
3. Για την κάλυψη των αναγκών που θα προκύψουν κτιριολογικά έχουν γίνει προβλέψεις από το υπουργείο και έχει υπολογιστεί ότι το πρόστιμο που θα επιβαλλόταν στη Δημοκρατία σε περίπτωση που δεν προχωρούσε με την προτεινόμενη ρύθμιση θα ήταν πολύ μεγαλύτερο από αυτό που αναμένεται να στοιχίσει το κτιριολογικό πρόγραμμα.
4. Τα αναλυτικά προγράμματα βρίσκονται υπό επεξεργασία για επικαιροποίηση από ομάδα εργασίας που έχει οριστεί για τον σκοπό αυτό.

5. Το κονδύλι των €12.225.000 θα αξιοποιηθεί κυρίως από δημόσια και κοινοτικά νηπιαγωγεία μέχρι το 2026 για την παροχή δωρεάν φοίτησης στα παιδιά που εμπίπτουν ηλικιακά στην υποχρεωτική προδημοτική εκπαίδευση.
6. Τα κοινοτικά νηπιαγωγεία θα συνεχίσουν να λειτουργούν με το ίδιο καθεστώς ιδιωτικού δικαίου και το προσωπικό τους θα συνεχίσει να εργοδοτείται με το ίδιο εργασιακό καθεστώς, αφού δεν θα αλλάξει ο εργοδότης.
7. Για την ειδική εκπαίδευση έχει γίνει πρόβλεψη με την ύπαρξη σχετικού κονδυλίου στους προϋπολογισμούς του υπουργείου.
8. Το σχέδιο επιχορήγησης διδασκτρων για φοίτηση στα ιδιωτικά νηπιαγωγεία από το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας είναι ανεξάρτητο από την προτεινόμενη ρύθμιση και θα συνεχίσει. Παράλληλα, με το εν λόγω πρόγραμμα από τη σχολική χρονιά 2025-2026 θα παρέχεται από το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας πρόγραμμα επιδότησης των διδασκτρων για φοίτηση στα ιδιωτικά νηπιαγωγεία όλων των παιδιών που δεν εμπίπτουν στην υποχρεωτική εκπαίδευση, δηλαδή θα καλύπτει παιδιά από την ηλικία των τεσσάρων χρονών μέχρι την ηλικία των τεσσάρων χρονών και πέντε μηνών.
9. Με βάση τα σημερινά στατιστικά δεδομένα το ποσοστό φοίτησης παιδιών στην ιδιωτική προδημοτική εκπαίδευση ανέρχεται στο 20% του αριθμού των παιδιών στην υποχρεωτική προδημοτική εκπαίδευση και το υπουργείο δεν αναμένει να υπάρξει κάποια αλλαγή στο ποσοστό αυτό.
10. Το υπουργείο επεξεργάζεται σχέδιο επέκτασης του θεσμού του ολοήμερου σχολείου και αναμένεται εντός της επόμενης περιόδου να ανακοινωθούν κάποιες αλλαγές. Σύμφωνα με τα υφιστάμενα στοιχεία, κατά την τρέχουσα σχολική χρονιά από το σύνολο περίπου των 600 δημόσιων σχολείων παγκύπρια τα 228 σχολεία λειτουργούν ως ολοήμερα.

11. Κατά τη σχολική χρονιά 2027-2028 δεν θα υπάρξει αλλαγή στην ηλικία υποχρεωτικής φοίτησης των παιδιών σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, ώστε να παρασχεθεί στο υπουργείο ο απαιτούμενος χρόνος, για να αξιολογήσει τη μεταρρύθμιση, να καταγράψει όλες τις ανάγκες που πιθανόν να προκύψουν και ακολούθως να προχωρήσει στην εξεύρεση λύσεων πριν από τη συνέχιση της μεταρρύθμισης.

Ο εκπρόσωπος του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας ανέφερε ότι από το 2022 η κυβέρνηση επιδοτεί τα δίδακτρα στα ιδιωτικά νηπιαγωγεία για τη φοίτηση παιδιών ηλικίας κάτω των τεσσάρων ετών με κονδύλια μέσω του «Σχεδίου Επιδότησης Διδάκτρων και Σίτισης Παιδιών Ηλικίας μέχρι Τεσσάρων Ετών», το οποίο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στο πλαίσιο του προγράμματος «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027» και από εθνικούς πόρους. Περαιτέρω, για τη στήριξη των ιδιωτικών νηπιαγωγείων στα οποία φοιτούν παιδιά μικρότερης ηλικίας από αυτήν της υποχρεωτικής προδημοτικής εκπαίδευσης η οποία προσφέρεται δωρεάν στο πλαίσιο της προτεινόμενης μεταρρύθμισης θα επιδοτηθούν από τη σχολική χρονιά 2025-2026, επιπροσθέτως των πιο πάνω, τα δίδακτρα φοίτησης στα ιδιωτικά νηπιαγωγεία παιδιών ηλικίας κάτω των τεσσάρων ετών και πέντε μηνών.

Στο πλαίσιο της περαιτέρω συνέχισης της συζήτησης μέλη της επιτροπής ζήτησαν από την Υπουργό Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας να καταβληθεί προσπάθεια, ώστε σε συνεργασία με τα αρμόδια υπουργεία και υφυπουργεία να διασφαλιστούν τα ακόλουθα:

1. Η συνέχιση της λειτουργίας των υφιστάμενων προδημοτικών τάξεων στα ιδιωτικά νηπιαγωγεία με την παροχή όλων των απαραίτητων διευκολύνσεων από τους αρμόδιους φορείς σε σχέση με τις άδειες και τα πιστοποιητικά.

2. Η εφαρμογή του προγράμματος επιδότησης των διδάκτρων των ιδιωτικών νηπιαγωγείων από το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας για τα παιδιά ηλικίας μικρότερης από αυτήν της υποχρεωτικής προδημοτικής εκπαίδευσης να αρχίσει από τη σχολική χρονιά 2024-2025 για τα παιδιά ηλικίας μικρότερης των τεσσάρων χρονών και έξι μηνών αντί από την σχολική χρονιά 2025-2026, όπως προγραμματίζεται, για τα παιδιά ηλικίας μικρότερης των τεσσάρων χρονών και πέντε μηνών.

Η υπουργός σε μεταγενέστερο στάδιο απέστειλε στην επιτροπή επιστολή σε σχέση με τα πιο πάνω ζητήματα, ενημερώνοντάς την ότι κατόπιν διαβούλευσης και σε συνεργασία με τα αρμόδια υπουργεία και υφυπουργεία αποφασίστηκε όπως η εφαρμογή του προγράμματος επιδότησης των διδάκτρων των ιδιωτικών νηπιαγωγείων, το οποίο θα καλύπτει τη φοίτηση στα ιδιωτικά νηπιαγωγεία παιδιών άνω των τεσσάρων ετών, αρχίσει από τη σχολική χρονιά 2024-2025 αντί από τη σχολική χρονιά 2025-2026, για να καλύψει παιδιά ηλικίας μέχρι τεσσάρων χρονών και έξι μηνών. Επιπρόσθετα, επιβεβαίωσε ότι τα αρμόδια υπουργεία και υφυπουργεία θα συνεργαστούν, ώστε να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά χρόνια ζητήματα που θέτει ο ΣΙΠΕΚ και ειδικότερα θέματα που αφορούν την πολεοδομική αρχή, τα κριτήρια επιθεώρησης κ.ά.

Υπό το φως των πιο πάνω, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί επί των προνοιών του νομοσχεδίου κατά τη συζήτησή του στην ολομέλεια του σώματος.

19 Μαρτίου 2024

ΘΒΚ/ΜΓ/ΘΚ

Αρ. Φακ.: 23.01.065.016-2024